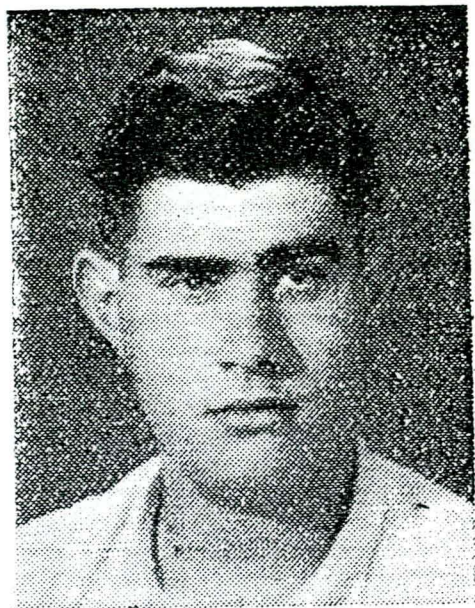

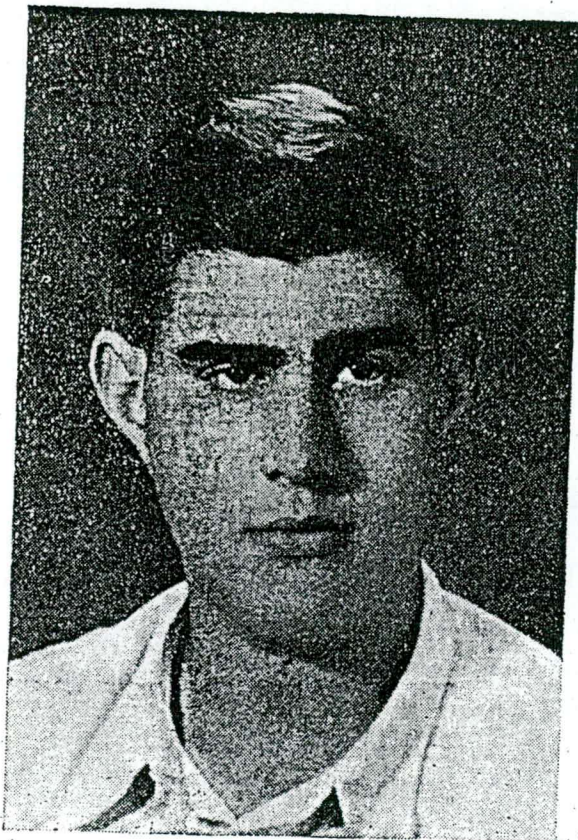
כהן אלכסנדר-יהודה

בן משה ונחמה. נולד בכ' בסיון תר"ץ (16 ביוני 1930) בירושלים. בן יחיד לה'ריו. הדאגה לאמו החולנית פיתחה בו רוח ועדינות בלתי-מצויים. אביו, צייר וליטוגרף, הוריש לו אהבה לערכי תרבות ושאיפה להרמוניה ושלמות, ותכונות אלו הוטבעו בכל היותו של אלכסנדר. למד בבית-הספר הדתי "תחכמוני" ובגימנסיה העברית. הצטיין ביחוד במתימטיקה ומוריו ניבאו לו גדולות. החל מהמחלקה השביעית בגימנסיה

היה חבר ה"הגנה". אחרי סיימו את הגימנסיה בהצטיינות, כאשר בא תורו להצטרף להכשרה המגויסת, נשלח לעבוד במחלקה הטופוגרפית במקום כדי שיוכל להישאר בקרבת אמו החולה, הואיל ואביו עבד באותה תקופה בתל-אביב. אולם משחזר האב, יצא הוא לכפר-עציון לקורס מ"ב, ובבית אמר שהוא הולך לקורס לטופוגרפיה. היתה זו בפעם הראשונה בחייו שהערים על אמו החולה, כדי להרגיעה. בסיימו את הקורס חזר משם ללילה אחד ומיד נקרא, כפי שהסביר, לשמש מדריך נוער ברמת-החל.

צורף למחלקה של ה"ל"ה, שחשה להגיש עזרה לגוש עציון הנצור, ועמה נפל ב-16.1.1948. הובא לקבורה בכפר-עציון ומשם הועברו עצמותיו, כעבור שנה ומחצה, לקבורת-קבע עם יתר חללי הגוש להר-הרצל בירושלים ביום 17.11.1949. זמן לא רב אחרי נפילתו מתה גם אמו אשר לא יכלה לשאת את אסונה. האב השכול, שנשאר ערירי, הוציא לזכר בנו ספר הגדה לפסח מצויר ומודפס על-ידיו.

אלכסנדר כהן

נולד ביום כ' סיון תר"ץ (16 ביוני 1930). בן יחיד להוריו. למד בבית-הספר 'תחכמוני' ובגימנסיה העברית בירושלים. אחרי גמר לימודיו בגימנסיה ויתר בלב כבוד על הצטרפות לפלמ"ח, בגלל מחלת אמו, אולם כאשר החמיר המצב לא יכול עוד לעמוד מנגד והלך לקורס של מ"כ. שבועים אחרי-כן נקרא לדרך הגורלית בהרי חברון, בה נפל.

אלכסנדר כהן

אליק

אליק נולד באביב 1930, לשמחת אמו החולה, שטיפחה וגידלה אותו באהבה רבה. למד בבית-הספר העממי 'תחכמוני' ובגימנסיה העברית וניכר בכשרונותיו. היה שקדן, חרוץ והצטיין בכל המקצועות וביחוד במקצוע המתימטיקה, שבו עסק בחיבה מיוחדת ומוריו ניבאו לו גדולות. בגיל צעיר הצטרף ל'הגנה' והיה נאמן לה עד רגעיו האחרונים.

בחופש שלאחר שנת-הלימודים השביעית בגימנסיה יצא עם בני כיתתו לחדש עבודה. במכתביו הביע את שמחתו על העבודה בחיק הטבע, על מאמצי הגוף ואימוץ השרירים; חדות היצירה מפעמת בו. לאחר שסיים, והוא בן שבע-עשרה את הגימנסיה, ויתר, למען אמו החולה, על כוונתו לצאת לעבודה בקיבוץ. הוא עבד בעיר, אס-כי העבודה לא היתה לפי רוחו, כי נמשך למרחב. משהחמיר המצב בארץ הפסיק את עבודתו, יצא לקורס בכפר, הנתון במצור, וחזר משם מפקד כיתה.

בשובו בילה רק ערב אחד בבית הוריו ועזבם בהבטחה לחזור כעבור שבועיים בריא ושלם. שני ימים לפני תום השבועיים נפל, והוא רק בן שבע-עשרה ומחצה.

גבה-קומה, חסון-גוף, 'צבר' שחום, בעל בלורית שחורה ועינים שחורות. משהו ילדותי ותמים היה בדמותו החסונה. הרגשת טוהר נבעה מכל ישותו; היה ישר ותיעב כל שקר. טוב-לב היה ונכון לעזור לכל, בהשקט וצנעה. כבד-ראש, מעמיק חשוב, ומחבב את המתימטיקה וההגיון. אף ידע להוקיר את היפה, אהב לצייר (ירושת אביו). היה עדין ורגיש ביחסו אל אמו החולה. ידע לוותר למענה על מעשי נערות, על שעשועים, ובלבד להקל על יסוריה; ויתורים מתוך טוב-לב ואהבה בלי מצרים מלויים את ילדותו ונערותו. גם לשנת השירות לא הלך מחמת מחלת אמו. אולם כשהחמיר המצב בארץ לא יכול עוד לעמוד מנגד. ויצא לקורס של מפקדי כיתות. להוריו סיפר שהלך למחנה עבודה. מהקורס חזר אדם אחר, כאילו התבגר לפתע, הילד היה לבחור. שבועים לאחר מכן נפל בהרי חברון.

אגרת אבילות

אחי,

הנני רוצה לספר לך מקצת מן המקצת על בני יחידי אלכסנדר כהן, שנפל עם ל"ד חבריו בהרי חברון, אף כי חוטא אני לרצונו של בני זכרונו לברכה, שהצטיין בענוותנות יתירה והתנגד תמיד בחריפות כשאמרנו לספר את מעלותיו וכשרונותיו. מילדותו חונן בכל הטוב והיפה שבנפש האדם.

אלכסנדר כהן

מדבריו

מעולם לא נתתי לעצמי דין וחשבון על חיי ומעשי. הייתי שקוע בחיי בית-הספר, חייתי באותה האוירה של לימודים ומשחקים, תמיד ימיי-לימודים מאחרי ולפני, ודומה היה שכך יימשך המצב לנצח. והנה הוצבה הנקודה. נחתם העבר, והעתיד לפניך ריק, כשהוא טומן בחובו סימן-שאלה גדול. אולי הוא רב סכנות ויסורים ואולי אף שמחה ותענוג, שהרי עתידי הוא חלק זעיר מעתיד האומה, מעתיד גדול, שאף הוא מלא חששות...

בית-הספר, שגזלני מתוך אוירת הילדות החמימה ובלעני אל תוכו, מקיאני עתה ישר אל זרועות החיים, אשר הוא עצמו לימדני לדעתם. והחיים ניצבים לפני עוד יותר קשים ונוגים מכפי שתיארתי לי.

העבודה נעשית מתוך שאיפה ליצירה. נותנים בידך חומר גלמי, 'משהו' מגושם, פשוט, חסר-צורה ועליך להקציעו, לשפרו ולשוות לו צורה מושלמת ונאה. הנך רואה כיצד החומר הופך תחת ידך נאה ומתוקן ואתה מתמלא שמחה על שהשגת את המטרה הרצויה, היא חדות היצירה.

מוטב שירעבו מאה איש, משירעבו עשרה והשאר ישבעו.

לעולם לא אעזוב את הארץ ואפילו על-מנת ללמוד.

אנו עומדים כגזול התופש בכל כוחו בשלו, בעוד הכל נצבים סביבו, מסתירים עיניהם ומחויים דעה: 'ראו, זה חפץ לקחת בחזקת-יד את נדבת-ידו של פלוני'. אך אין הדברים כן, אין החירות מתת-יד. אין להעניקה כחסד, שלנו היא. חמסוה, ועל העולם העול להשיבה. והשב ישיבנה! משנהרג אדם, ימצאו אנשי-חסד המנסים לתקן את המעוות, בהשפיעם מתנות על קרובי המת. אך מה לנו טובות ומי לנו מיטיבים? לא דרשנו פיצויים על אבירותינו. אנו דורשים פרעון חוב. נלקחה מאתנו החירות ועל התבל להחזירה. לא לתיתה, שכן אין החירות ניתנת, אלא להחזירה מאחר שנטלה ממנו.

אחד אחד

יחסו ללימודים היה תמיד רציני וכן. כשרונותיו היו גדולים בכל המקצועות, וביחוד במתימטיקה. עוד נמצאת אצלי רשימה שרשמתי מפי המורה הותיק מר חברוני בראשית לימודיו וכה דבריו: 'באלכסנדר הנני רואה את בעל המקצוע בעתיד. יחסו רציני, רואים שחביב עליו המקצוע'. זוכר אני איך היו באים אליו תלמידים מכיתתו והוא תמיד נענה להם ברצון, הדריכם והסביר להם בסבלנות ובחיבה כל דבר הקשה להם במתימטיקה. אולם כשהציעה לו אמו של אחד התלמידים שכר בעד עזרתו, דחה אותה בתוקף. המורה לתלמוד לא ראה בעין טובה את התמסרותו ללימודים הריאליים, כי ראה את הצטיינותו בתלמוד, וכן כל המורים הללוהו בפה מלא.

וכיחסו ללימודים כן היה יחסו לכל תופעות החיים, יחס של רצינות וכנות. מידת הדחמים לכל סובל ונענה היתה טבועה בנפשו. כשהיינו הולכים ברחוב לא נתן לי לפסוח על שום עני, מבלי ליתן לו משהו. היה טוען תמיד להגדלת התרומות לכל מוסד וביחוד לקרנות הלאומיים. 'אין דבר' — היה טוען — 'אוותר על סינמה או דבר אחר, זה יותר חשוב'. בימי השואה שבאה על עמנו באירופה, והוא עדיין ילד, ראינו תמיד את רגישותו לכל ידיעה הבאה משם. עוד שמור אצלי חיבורו על לוחמי הגיטו בווארשה, שכתב בבית-הספר העממי. כמה רגש וכאב, גאווה והשתתפות בסבל הגבורים האומללים האלה מורגשים בדבריו. דאגתו לאמו החולה, מסירותו לאביו העובד, השתדלותו להקל עליהם ולא לדרוש מהם משהו שלמעלה מיכלתם. היו למעלה מכל המקובל: תמיד היה אומר 'אם לא קשה לך להוציא כסף על ספר זה', תמיד האמנתי לו, כי מעולם לא העלה דבר שקר על שפתיו. ובכל זאת... כשהגיעו ימי המלחמה, והוא ידע את חרדתנו לו וחשש שמא נעכב בידו, לא היסס להשלוח אותנו בכל מיני הבטחות, כי הוא הולך רק להדריך קבוצות נוער הרחק ממקום סכנה, והוא הלך בשליחות מסוכנת וחמורה, שקיפחה את חייו הצעירים והרעננים. כי אמנם צעיר ורענן היה, החיים תססו בקרבו בכל עוזם ולא היה דבר שעמד בפני רצונו. כמו חי הוא עומד לפני בחזרו משבועות העבודה עם תלמידי הגימנסיה העברית ברמת-הכובש. הימים היו ימי חרדות, ימי מאסרם של חברי הסוכנות היהודית, והילדים שיצאו לעבודה לרמת-הכובש היו צפויים להתעללות מצד קלגסי הבריטים, אך מכתביו משם היו מלאי שמחה והתעוררות. העבודה בשדה, החיים בין חברי הקיבוץ, בין חבריו לגימנסיה, וההתקרבות לנוער העולה, מילאו את כל ישותו. הוא התקשר מאוד למקום, לעבודה ולאנשים ואף לאחר מכן היה פותח בסיפור רשמיו: 'אצלנו ברמת-הכובש', הורגש בעליל כי לא החידוש שבדבר הוא שמשך אותו, אלא תוכנו העמוק יותר. עבודת הבנין והקשר עם האחים שבאו מהגולה, עם העם הסובל והנענה, שלמען גאולתו יש לעשות הכל וכדאי להקריב הכל... משה כהן